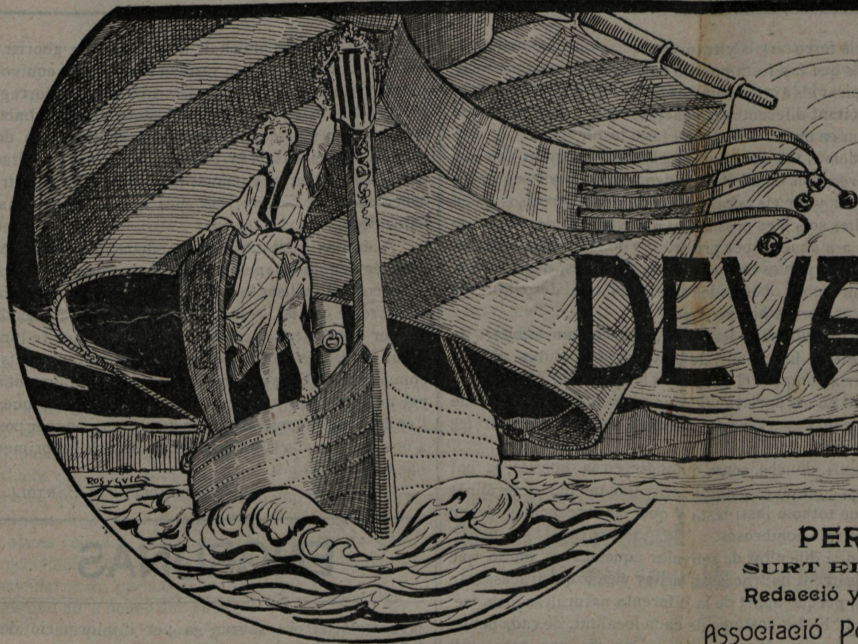

LA DEVANTERA

PERIÒDICH CATALANISTA

SURT ELS DIES 15 Y 30 DE CADA MES

Redacció y Administració:

Associació Popular Catalanista Escudellers Blancs, 8, 1.er

ANY IV

BARCELONA 15 DE FEBRER DE 1906

NÚM. 73

La organisació de la policia del Marroch

Fa ja temps que la atenció de tot lo mon está concentrada a Algeciras, hont reunits els representants de diferentes nacions tracten d'engiponar unes bases per l'arreglo dels assumptos del Marroch. Es parla aquests darrers dias de probabilitats de ruptura entre Fransa y Alemanyia a propòsit de la magna qüestió de qui té d'exercir la policia en aquell imperi, y en diferentes ocasions hem llegit en els telegrames de la premsa que tal vegada concedirien aquesta comanda a Espanya o a Espanya y Fransa reunides. No pretenem estar en els secrets de la diplomacia ni volèm passar per conèixer ni mitjanament el problema del Marroch, mes no creyém inoportú copiar alguns paragrafs d'un article que l'escriptor Camil Sabatier publicà dies passats a *La Dépêche*, recabant per Fransa altres ventatjes en lloch de la organisació de la policia que considera com un inconvenient mes que altre cosa. Diu aixís aquest escriptor:

«L'acort franch-ingles ha nomenat Fransa gendarme d'Europa al Marroch, gendarme sense sou per aixó y que s'ha privat fins en cas de guerra de arreplegar cap part del botí. Aixó es increible y ab tot es veritat. Reivindicuem el dret d'establir la policia al Marroch; la policia en un país de 12 millions d'ànimes; molt mes gran que Fransa, rublert de montanyes espantoses ab barranchs profundíssims y boscos espessos, un país en que'ls pobles no están d'acort sino en l'odi al extranger y honren com las dues principals virtuts de l'home, el coratje y l'engany.

Y be! Suposém que aquest dret de policia ens sia concedit. Suposém que'ls nostres gendarmes defensin a Fez, Marrakesch, o en altres bandes, a europeus, molt sovint indignes de la protecció que se'ls hi dispensa, y als que un esvalot popular voldrà arreglar els comptes de ses malifetes passades. Hi han moltes probabilitats de que'ls nostres gendarmes sien morts. Que farém allavors? ¿Ens en queixarem al Sultà? ¿Oh quin bon medi! El Sultà es declararà impotent, y dihent aixó no farà sino dir la veritat. Allavors deurém nosaltres deixar l'assumpo y donar als esvalots següents, per l'espectacle d'aquesta impunitat, un encoratgement que no será perdut? O be deurém fer la guerra; enviar vint mil homes, després cinquanta mil, després cent mil, lo que será segurament molt a propòsit per augmentar nostre poderu militar en els Vosges.»

Aquestes meteixes rahons son aplicables a Espanya que te de recordarse de la darrera guerra de Melilla y no deu entusiasmarse gayre de que les potencies reunides li dispensessin l'honor y li donguessin las ventatjes que diuen que suposa el poguer intervenir en la organisació de la policia d'aquell decadent imperi.

El Feudalisme a l'Andalusia

S'ha parlat tant de la crisis andalusia durant aquets darrers mesos, que'l qui's proposés araferne un tractat serio y s'arrisqués a dar alguna solució a n'aquet problema, que ab proporcions gegantines se clava devant de nostra vista, es quasi segur que hauria de caure en lo ridícul o en lo plagi. No obstant, jo vull citar un fet real, del que, anantlo esbrinant, potser ne podrém treure algún resultat práctic.

Uns quants anys enrera, un rich magatzemista de panyos d'aquesta ciutat, s'empenqué un viatge per l'Andalusia, a fi y efecte de comprar algún trosset de terra pera poguerhi plantar vinya y cullirne mes tart sa preciosa fruyta y convertirla en el vi que expontaniament los de fora de casa li havian dat l'honrós titol de «el millor del mon.»

De moment veyia un xich difícil sa empresa, per la senzilla rahó de que's creya que ni un sol pam de terrer quedaria ja per treballar en aquella fertilíssima regió y que la terra treballada li costaria un ull de la cara. Mes no s'espantà nostre home, y com ja he dit, empenqué el viatge a l'Andalusia. Ses primeres visites les dedicà a les capitals, mes ben prompte vegé que no era pas allà, sino als defores, ahont hi tenia la feyna. Y sense pensarshi gayre, cap allà s'ha dit. Esculli un poble ahont tenia relacions comercials, y en poques hores s'hi trovà instalat.

Bueno, ja hi es. Donchs, ara a la feyna, que per ferne hi havia anat. Al endemà's llevà de bon mati, y's dirigí ahont el volgueren dur les cames, pensant trovar-se aviat ab les collades de pagesos que d'avants de surtir el sol s'estarien esdarnegant barallantse ab els terrossos qui ab tot y clavárolshi cop d'aixada, eren sos millors amichs: eran sa vida.

Mes ¡quina seria sa sorpresa, quan a trenta minuts del poble's trobà un majestuós bosch d'alzines que l'hi barraven el pas! Ara si que l'hem feta bona, pensà ell, ¡perqué hi deu ésser aixó aquí? Bah, bah, deu ésser algún bosch que l'exploten pera la fabricació de carbó. Entremhi y ho sabré. Entrarhi! oh, prou, de dirho no li va costar pasres, el ferho es lo que va trovar un xich mes difícil. Entrava per un costat y desseguida's trobava ab que arbres, tronchs, branques y fulles podrides formaven una espessa y forta xarxa per la que a cap ser humà li era possible atravessar.

De mica en mica s'anà dant compte d'ahont se trobava. Lo que s'havia proposat atravessar, era ¡UN BOSCH VERGE!

L'home, encuriósit per l'extranyesa, decidí buscar per un lloch o altre qui'l pogués enterar d'una cosa tant inverosimil. Mirà per tot lo que la vista l'hi arribava y enlloch sapigué veure una sola casa de pagés. Ni una

masia petita o grossa s'ovirava d'un bon tros a la rodona. Aleshores se recorda d'aquell aforisme que diu que *caminant se va a Roma* y's posà a voltar el bosch pensant que mes amunt o mes avall trobaria un lloch per internarshi. Camina que caminarás, y no va de quiento, al cap d'una hora y mitja vejë una especie de embalum que segons com se mirava semblava una cova y segons com un estable, pro cap apariencia tenia del perque en realitat ho feyan servir. A forsa de preghntes y preguntes fetes al que li va semblar ésser el jefe de la familia que habitava aquella casa, sapigué que alló era un dels dotze *cortijos* que'l senyor marqués de... N...., ministre en aquella época, y resident a Madrid, havia fet construir pera *guardar* el bosch objecte de la caminada. S'enterà també de la vida bestial que portaven aquella desvalguda gent, y s'admirà de que cap ser a qui's pogués dar el nom de *racional* li fos possible pasar ab sols dues racions diaries de *gaspacho* y dos mossos de pá, que de tot tenian menys farina de blat.

El *gaspacho* es una menja genuinament andalusia, feta d'all, ceba, tomàquet, aygua, més aygua y encara més aygua, barrejat y picat tot plegat ab unes quantes herbetes propies del clima, y ab aixó y una mica de vi, el día que'n tenen, passen la trista vida els pagesos que un ministre de qualsevol cartera o un marqués de qualsevolga marca, els condemna a guardar un bosch que un día o altre, quan els extrangers se n'adonguin, deixarà d'ésser verge.

Al saber nostre comerciant de que aquell immensíssim bosch, sa part més estreta tenia dues horas y mitja d'amplada, perteneixia a un ministre, no pogué menys qu'exclamar:—¡Pobra Espanya! Si'ls quehauriend'ésser tos salvadors t'abandonen! quénofarán aquells que cap interés tenen per ferte gran!

De primer anduvi, foren aquestes y altres no menys expressives les exclamacions que l'ensà nostre comerciant. Mes, després, una vegada logrà ofegar son despit, es recordà de que ell allà hi havia anat a treballar y no a queixarse y que, per lo tant, no hi volia pas dir res que al món hi haguessin ganduls, que aquets no podian pas privar el pas agegantat del treball. S'apuntà ben be las senyas pera anar a trobar al ministre propietari, y una vegada llest, es despedí d'aquell qüefe de tribu, que encara no havia tombat la esquena son visitador, ell ja havia anat a imitar a tota sa familia, que tot dormint a l'ombra d'un arbre pahia el *gaspacho* que per esmorzar havien menjat.

J. SANXO Y FARRERONS

(Seguirà).

L' arma del enemich

Unánimament, pera combatre'l Catalanisme, els seus enemichs, sempre en tot temps, han usat l'arma més vergonyant que usarse's pugui.

Com que, més que per convicció, son enemichs per sistema, may s'han volgut pendre la molestia d'estudiar a fons y fredament l'important problema com es la Causa Catalana. Y per aquet motiu, s'han de valguer del medi més rastreir, pera posarlo en evidència.

Els seus arguments, sempre han sigut els mateixos. El Catalanisme es enderrerrit. El Catalanisme es clerical. El Catalanisme es un ideal defensat solzament per *cuatro locos*.

Aquets y molts altres per l'istil, son els mots que, ara l'un ara l'altre, segons els ha convingut, se n'han servit pera malparlarne.

Alguns d'aquets calificatius, avuy, ja no s'atreveixen a aplicals;hi; perque s'ha demostrat en blanch y en negre, de paraula y per escrit, que, no es ni enderrit, perque es l'ideal més avansat de les moltes dotzenes que se'n propagan per tot el territori de la Península Ibérica; ni clerical, perque dintre la seva constitució hi tenen cabuda totes las maneres de pensar, en materia de religió; per lo que resulta sernhe el més demòcrata de tots els ideals.

Y allò dels *cuatro locos* també queda descomtat, perque ja van veyent que l'nostre mohiment està compost d'homes de tota classe de ciencias, d'artistes de tota mena, d'industrials de totes les especies, d'obers de totes calitats, es dir, en una paraula, veuen, y no volen que sigui dit, que 'l Catalanisme està compost de persones, o sigui de gent que en sa immensa majoria els hi agrada el treballar, y com que 'ls hi agrada el treballar, volen que 'ls que 'ls volten també treballin y això es lo que 'ls cou.

Y cosa que, avuy, ja no poden aplicar aquets dictats perque son passats de moda y ningú'n fa cas, se n'inventen de nous y repugnants pera desvirtuar les rahons del Catalanisme. Y al ferho, ho fan ab la seva rahó de sempre, la rahó del *perque si*.

Aixó, donchs, dona a entendre que 'ls enemichs del Catalanisme son mal intencionats, y ¡Deu nos en guard d'un mal intencionat!

JOAQUIM DELCLÓS Y DOLS.

El descans dominical

Fa ja bastant de temps que'l govern d'en Maura implantà la lley del descans dominical que ab mes o menys protestes s'ha complert a estones y s'ha deixat de complir moltes d'altres fins avuy que ja quasi ningú se'n recorda. El fracàs ha sigut complert y ab tot ha de confessarse que una bona lley d'aquesta naturalesa no fora pas inoportuna.

Mes en ella com en totes les que volen regular fets socials es molt difícil y fins podríam dir impossible donar regles absolutes perque els fenòmens que volen regular son tant complexes que no admeten pas un criteri tancat y s'han de tenir molt en compte les circumstancies de lloch y temps pera decidirse en un o en altre sentit.

Hi ha per de prompte una objecció contra aquesta lley que es la de que limita la llibertat del contracte per quan obliga en contra de lo que podria ésser conveniencia del amo y dels obrers a descansar en dies determinats, de manera que sembla a primera vista que deuria concretarse a fer valdre el dret que devien tenir aquestos a exigir, si ho creuen convenient, el descans en periodes determinants. Mes s'ha de tenir present que aquest dret fora purament ilusori perque al que no volgués doblegarse a les exigencies de l'amo no li quedaria mes recurs que deixar la feyna que seria arreplegada desseguida per qualsevol altre perque sempre hi ha qui'n va escàs y per dolentas que sian las condicions sempre hi es troba qui las accepta; ja tenim nosaltres la frase que diu que aquell que s'ofega s'agafaria a un ferro rohent.

Sembla, donchs, que el descans en periodes determinats, un día a la setmana per exemple, s'imposa, mes deu ésser per tothom el mateix dia?

En veritat que seria aquesta, si no s'hi oposessin altres rahons, una bona solució, perque aquests dies de descans deuria servir perque l'obrer pogués estar en familia, perque pogués dedicarse a aquest esplay que la obligació quotidiana ab les hores justes per menjar y dormir no li permet en els dies de feyna, y dit s'està que per aixó seria precís que tots els individus de la familia's trobessin lliures en els mateixos dias.

Mes y les feynes que per sa naturalesa exigeixen, la continuïtat del treball? Y aquelles com per exemple

les dels ferrocarrils y tramvies que deuen contribuir a que els que fan festa puguin sortir de la ciutat per anar a respirar els ayres sanitosos del camp? Y aixís podríam anar citant diferents ocupacions que s'oposen a que tothom en un dia determinat fassi festa.

Ademés tals dias l'obrer els aprofita pera fer ses compres; sols en ells te suficient estona pera seguir les botigues y fer els encàrrecs que li son precisos y en tals dies sols li es possible al que viu fora de ciutat de venir a n'aquesta per provehirse de lo que no pot trobar en els pobles en que habita. Just, es, donchs; que puguin trobar obertes les botigues que despaxin els géneros que els hi convenen.

¿Y que dirém de les que despaxen comestibles? ¿Es que tothom fins al mitj de l'istiu deuria veures obligat a anar a comprar el día avans les viandes? De les farmacies no cal parlarne perque tothom estarà conforme en que no s'esperarà pas un día a anar a comprar les medicines.

Aixís, donchs, sense enfondir en la qüestió, ja pot veures com no es possible senyalar un día determinat perque tothom fassi festa y que las excepcions deuen ésser molt nombroses.

En la dificultat de senyalar aquestes es en lo que precisament ha fracassat la lley y en lo que fracassaran totes, perque apart de la diferenta naturalesa dels treballs hi ha les costums de cada localitat, de cada poble, que son causa de que lo que en un sia una cosa molt planera sia per altre una estorsió considerable. Per aixó creyém que la lley deuria limitarse a senyalar la obligació de fer un día de descans cada tants dias de treball deixant que cada gremi de la població senyalés pera els agremiats quin deuria ésser aquest día donantlosi forsa per fer complir eis acorts a n'aixó referents y limitantse a armonisar les diferencies que entre varis gremis per rahó dels mateixos poguessin naixer.

S. O.

La pena de mort

Dintre lo nostre radical Catalanisme, devém pagar que som enemichs de la pena de mort fins ab el més criminal dels sers humans, tota vegada que la naturalesa los hi ha concedit la vida y sols aqueixa deu poder treurels hi.

No té rahó d'ésser que l'home dictamini lleys tant funesta com la de treurer la existencia d'un altre home, encare que la mateixa lley que ha fet recayguí sobre d'ell, en recompensa de son desgraciad trevall, no n'hi ha prou per serne partidaris.

La naturalesa ab lo sol fet de fer naixer al individu lo pot creá ab instins de bestia y atentat contra altres semblants pacífichs y aquestos pera corretgirlo posarlo en un departament qu'el separi de la relació social, pera educarlo y civilisarlo en lo llibre contrari a son instins salvatjes al objecte d'encarrilarlo pel ben viarany y a fi d'evitar danys que pot ocasionar a la humanitat o bé pera que senti remordiment de sa malifeta y puguí esmenarse, reflexionar que ab crims no gosa de la llibertat natural y cambiarse radicalment de sas ideas salvatjistas per las que la bona rahó dicta.

Mentida sembla que hi haigun partidaris d'aquesta monstruositat anomenada pena de mort y societat que l'admeti, puig qui al ferho, es posan al nivell del condemnat, cometent, al igual qu'ell, suposant que s'el condemni ab rahó, un crim pro encare ab més feresa, ab horrible premeditació y execrable sed de vengansa.

Conceptes de la naturalesa son aquets que no es corretgeixen ab penas de morts; sino ab l'educació e ilustració del individu.

Antinatural es la lley repugnant, l'aixecament del catafalch, inútils els preparatius pera la celebració de l'execució pera que serveixi d'exemple pera 'l poble.

Aquest hi assisteix per diferents motius; per curiositat, pera condoldres de la víctima y perque no ha vist may lo mal efecte de donar garrot.

Si repugnant es lo patibul, hipòcrita es la manifestació de molts dels congregats que el voltan qu'amparantse ab la salvació del ánima van tapats de cara perque no s'els hi vegi la satisfacció de poguer satisfer ab comoditat una curiositat malsana per quant no volen veurer que aquestas congregacions haurian d'ésser las primeras de declararse enemigas de la pena de mort, pera cumplir un dever que deixá Jesucrist a sa mort; de perdonar a tothom y seguir sa noble causa.

Lo Catalanisme amich de lo natural, deu aborrir la pena de mort perque si la justicia humana se equivoca sobre l'ignocent que li recau la sentència, pot corregirse, però ab lo terrible fallo existent s'ha d'admetre com infalible y no queda altre apelació devant la descomposició del cos de la indefensa víctima. Sepultada per la *inteligencia* humana; partidaria del monstruo coneixement de volguer ser més que la nostre mare naturalesa.

Acérrims partidaris de l'educació, ilustració y progrés de tots los pobles que componen l'Univers y vulgument ben civilisat lo nostre com lo primer, no podém admetre de cap de las maneres aquesta funesta sentència per ésser atentatoria al dret de viurer que té l'individu y després de tot, per lo antihumanitari que's, y com lo nostre Catalanisme lo volém ben humanitari, per aquesta rahó sana rebutjém l'odiosa pena que la lley del home imposa al mateix home, pera poguer posar a nostre estimada Catalunya entre mitj de las primeras nacions civilizadas.

J. VALLDEPERAS Y BARTOLÍ.

ENGRUNAS

NOSTRES lectors sabrán ja per l'informació de la premsa que l'eximi filòlech mallorquí Mossen Alcover fou objecte d'un atentat, no fa gayres dies. ¿Fins en aquell recó tant quiet, en la placévola casa del carrer den Serra, hont habita un sabi tan gran com bondados y afable, ha anat a sembrar terror la formidable dinamita!

Nosaltres, que al moment de llegirho 'ns esglayárem fortament, tranquilisats desseguida al saber que nostre estimat amich no havia suferit cap desgracia, li dirigim desde aquestes columnes nostra més coral felicitació.

Més prompte ferem reflexions. ¡Un atentat a Mossen Alcover! Ben misteriosa es la procedencia, empro, dades, les circumstancies, ningú posa en dupte que l'intenció ha sigut maligna. L'empresa grandiosa que du entre mans exigeix en aquets moments un testimoni de ferma adhesió, un acte de desagravi a tant ilustre patrici. ¿Y quina será la millor manifestació de desagravi que poden ferli 'ls catalans? Ara més que may agrairlo en ses tasques filològiques, que ben bé ho agrairá. Tant de bó que la noticia del atentat, despertant lo cor dels colaboradores poch actius y encenent l'entusiasme de tots sos admiradors, determini un ardor extraordinari en omplir milenars de cédulas del Diccionari. Tant de bó que 'ls esclats de la dinamita, sense lograr sos criminals intents, se traduixin en esclats d'entusiasme.

Y esglay sobre esglay. Escrit lo que precedeix, repereuteix per tots los indrets de Barcelona la nova terrífica de que acaba de trobarse una bomba en el Pla de la Boqueria. La gran sort de la sort, no ha arribat a esclatar repetint les catástrofes dels Banys Nous, del Liceu, del carrer de Fernando, de la Rambla de les Flors... Vaja, qu'es ben trista la situació de Barcelona, exposada continuament al perill de una infernal explosió.

Potser en cap més de les grans ciutats europees, de igual o més nombrosa població que la nostra, se repeiteixen tan sovint les troballes d'explosius. ¡Qu'es trista la situació de Barcelona! Si es obra d'anarquistes o no, encara jo s'ha posat en clar. Los autors no's troben. No sembla sinó que hi hagi'l propòsit de sembrar lo terror en nostra volguda terra, tal vegada per mor de destorbar son renaixement, que a tants elements causa enveja. Flagells damunt de flagells, be n'ha rebuts prous la desventurada Catalunya.

Jo crech que una de les causes principals de la repetició de crims de Barcelona, es certa indiferencia o passivitat que hi ha de part del poble. Aquí es el poble qui fa grans danys, y'l poble no'n protesta, com si ho trobés natural o cosa corrent. Se sofisticen els aliments, s'exerceix l'usura, se fabrica y's fa passar moneda falsa, crims que porten conseqüencies funestissimes que recauen sobre'ls mateixos autors. ¡Ah, si'l poble conservés aquella virilitat dels temps gloriosos de nostre Concell de Cent, en que's castigaven aqueixes monstruositats ab rigurosa energia! Quan se trobava un sofisticador d'aliments o un fabricant de moneda falsa, ja se sabia, no hi havia compassió ni consi-

deració de cap mena: se li tallava'l puny dret, y en paus. La legislació catalana, basada en la consuetud, era rigurosa, terrible, pero justa. Y en conseqüència d'això, los malfactors temien, y's guardaven de fer mal. No volem dir ab això qu'avuy s'hagi de procedir ab la mateixa crudeltat, perque l'esperit modern es diferent del d'aquella època. Sols retrem l'exemple per posar en evidència que un poble mascle deu obrar ab molta energia y serietat per no deixar en la impunitat els crims de qu'es víctima.

Y si no's mirés ab tanta indiferència la criminalitat en general, potser no seria Barcelona el lloch escullit pels terroristes.

NOSTRES lectors se farán càrrec del motiu del silenci que 'ns veyem precisats a guardar respecte de certes coses de actualitat. N'hi han de tan estupendes que, a la veritat, no podem comentarles com fora del cas, perque 'ls comentaris ens portarien massa lluny. Val més conservar les forces per fer propaganda continuada, que no pas perdre's d'un cop provocant persecucions funestes. Aquí 'ns ratifiquem en lo que hem dit altres vegades: poderosa es la propaganda que fa un periódich, pero encara es més poderosa la que 's fa particularment, parlant a cau d'orella. Y quan hi han coses que no 's poden dir públicament, se diuen baix, baixet... perque no se senti gayre, que llavors es quan s'escolta ab més atenció.

BIBLIOGRAFIA

HISTORIES D'ALTRE TEMPS.—Valter y Griselda. La filla del Rey d'Hungria. Historia de los amors de Paris y Viana. (Publicació «Jovenut.»)

Publicar les obres de l'edat d'or de la literatura catalana mitjaval es una tasca sumament important y necessaria, no sols per assadollarnos de les belleses del llenguatge pur d'aquelles centúries y de son estil inimitable, sino també per constituir preciosos monuments de l'història literaria.

¡Llástima que 'ls editors poch escrupulosos hajin tingut la mala pensada de retocar los textos a la mida del seu gust, acabant d'embolcar mes la confusió que ja prou feya trencar lo cap dels crítics al tractar d'esclarir les variants que s'observaven!

La lectura d'aqueixes obres es sumament interessant. Pero tinguis molt en compte una observació.

Aquell qui les llegeix fente'l càrrec de que's trova en el segle XX, això, es, el qui segueixi la narració ab lo criteri que avuy informa nostre pensar, per força ha de judicarles d'una manera injusta. Si no té present que desde que foren es crites han passat sis o set centúries, trovará im propi lo que en aquell temps se pensava, y no podrà concebir l'obediència cega y fins inhumana de Griselda, que no tremola gens al deixar matar sos fillets sols per que'l marit ho mana, y no podrà estarse de riure al veure que la filla del rey d'Hungria's fa tallar les mans per evitar lo gran incest d'haver-se de maridar ab son pare (llegenda molt semblant a aquella altra coetánea de les monjes de Sant Pere de les Puelles y alguns monestirs de Provensa, que's tallaren el nas per no caure en poder dels musulmans), y encara mes riurá quan vegi que s'obediència li tornen a aparèixer les mans com per art de encantament. S'ha de tenir molt present que'l transcurs del temps transforma molt les maneres de pensar de l'humanitat. Aquelles idees que 'ls literats d'avuy rebutxarien per impropies e inverossímils, en l'Edat Mitja eren molts corrents y naturals. Igual ana cronisme experimental lector modern al fullejar los llibres de cavalleries de la mena de *Les amors de Paris y Viana* quan s'entera de que la dama elegida pel qui resulti vencedor en un torneig ha d'ésser per força, perque si, la dama mes bella y mes graciosa de tota Europa.

Avaloren aquet volum les notícies bibliogràfiques y observacions crítiques d'un prolech degut a la ploma den R. Miquel y Planas.

B. R.

PRESENTALLAS, per Ll. Manau y Avellanet.—El llibre que baix aquet titol nos ha dat a conèixer en Manau y Avellanet, conté una colecció d'articles en prosa, tots ells ab un fondo ben humanitari y digne de imitar.

No es que 's trovi en ells cap gran pensament ni cap frase filosòfica ab las qu'els fabricants de calendaris hi puguin omplir la fulla d'un dia qualsevol de l'any; ni que en Manau y Avellanet s'haigui mostrat de cop ab tota la esplendidesa y brillantor d'un excelent novel·lista; prò, la sobrietat ab que ha sapigut tractar los diferents assumptos qu'ens presenta la delicada sencillesa que tots ells respiren fan esperarne quelcom superior.

Lo que no m'ha causat molt bon efecte, es que entre els articles del volum n'hi he trovat algún que ja l'havia llegit en altre lloch, y això, ab tot y haverse generalisat molt la costum de ferho, els autors catalans haurien de procurar d'allunyarho de las sevas obras, puig ab aquesta manera de procedir, no sembla sino qu'un llibre sigui fet ab el sol objecte d'aprofitarse de la facilitat qu'ens dona l'impremta per embrutar paper, y crech que fora ben pobre aquet lloch pera reservarho a la literatura.

J. S. y F.

Quin es l'estat social mes favorable a la felicitat (*)

(Acabament)

El problema de la felicitat, sembla mes complicat en el tercer cas y es, no obstant, el mes triomfalment resolt.

Fins aquí havem vist al home buscar a n'aquella encaminantse al repós o, quan menys, envers la mes petita suma de treball. D'aquella manera la trova, pero es una felicitat estancada y putrefacte; d'aquesta no la trova.

En el cas present s'en va a cercar la felicitat caminant, inversament, vers l'esforç personal y constant; no tracta de sustreures a les dificultats de la vida ans al contrari les contempla valerosament y les desafia ab ardidessa. A primera vista, la idea de que pot buscarse y trovarse la felicitat en el esforç, en la dificultat venuda, ens sembla una amarga ironia, una forta tosideria. Es veritat, que si ho jutjo no més que per lo que sento y percebeixo en mi mateix, em fonamentaré en aqueixa idea: estich més predisposat al repós que al esforç, més a lo fàcil que a lo difícil; per poch que si m'hi obligués potser m'avindria a la vida tranquila y quelcom vegetativa del pastor. Més, no's tracta ara de lo que'l llegidor pensi o de lo que jo mateix penso, es tracta tant sols de recullir datos y de donarse compte d'ells tan exactament com sia possible.

Per extraordinari que sembli, el fet es ben digne de reflexió. ¿Perquè cerquem la felicitat tractant de sustreures a les dificultats de la vida? Manifestament perque l'esforç que ens veyem obligats a fer pera desafiar aqueixas dificultats ens sembla bon tros pesat. Si se'm demanés que fes en bicicleta (poso aquest exemple com podria citar-ne qualsevol altre) una correguda de cent kilòmetros; declinaría ben depressa la proposició perque no'm sento prou sencer per semblant esforç.

Y en cambi, la mateixa proposició sería admesa ab gust per una pila de gent, no més perque es consideraria ab prou suficiència preparada. Y lo que per mi fora una dificultat insuperable y una empresa en extrem desagradable, no sería pera 'ls altres més que un joch, un gran plaer.

Passa lo mateix ab les dificultats de la vida: son inaccesibles pera 'ls que no están preparats a fi d'apartarlas y véncelas; més pot ocorrer que pera altres millor entrenats, siga una mena de sport, no faltat d'atractius.

Tot el problema consisteix, donchs, en saber si existeixen sers de la categoria anteriorment citada.

Havem definit la felicitat com «l'estat de satisfacció dels sers que logran de debó sobreposarse a las dificultats morals y materials de la vida». De manera que, dintre d'aquesta definició, l'educació social que produheixi, en son mes alt grau, homes capassos d'afrontar y de sobreposarse a n'aquellas dificultats, burlantse de sa gravetat, será segura de una manera singular pera lograr la felicitat.

(*) Del llibre «A quí tié la superiorité dels Anglo-Saxons» de Edmond Demolins.

Devem sometrens a la idea de que aquets homes, entregats així a sas propias forsas, son realment mes felissos que els que al mes petit obstacle buscan un apoyo fora d'ellas.

Nostres moralistes fan l'elogi del trevall; en nostras escolas s'esforan per inculcarlo a n'els noys. Prò nosaltres el recomaném, l'elogiém, l'ensenyém, com un dever, com una necessitat a la que hi ha qu'ablanarse forsosament. A l'Anglaterra el tò es diferent; es la sencilla y tranquila apreciació de un fet necessari; el trevall no's considera com una pena, sino com una font de felicitat, sense cap mes observació.

Mes no s'arriba fàcilment a inculcar a un poble aquest ideal. No n'hi ha prou ab ensenyarlo y repetirlo en la càtedra y en la escola, dihent que la felicitat está en el trevall. Formulada aixís, aquesta afirmació es falsa y els mateixos que la proclaman ab prou feynas si la creuen y casi sempre la practican poch. Si fos certa, fa molt de temps que 'ls homes serían trevalladors infatigables, perque tots desitjan la felicitat. La veritat es que la gran masa del genre humá no la trova en el trevall.

La felicitat consisteix no en aquet, sino en l'aptitud per practicarho, lo qual no es lo mateix. Quanta de gent pensa: ¡Ah, si jo arrivés a estimar el trevall!

Y no poden arribarhi, ni hi arribarán jamay malgrat tots el consells de la sana moral, de la filosofia y de la religió. Pera donar un pas tan difícil, qu'obre la porta de la veritable felicitat demunt la terra, es fa necessaria una llarga y profunda educació social.

Y aquesta educació, no es altre cosa que'l resultat d'un conjunt de fenòmens combinats y acumulats.

Pera obtindre tan extrany producte fa falta:

Pares molt convensuts de que no deuen a llurs fills altre cosa qu'una educació mascle.

Joves molt convensuts de qu'han de ser prou ells mateixos pera viure llur vida.

Homes determinats a cercar en el matrimoni una companya y no un dot.

Un govern que reduexi al mínimum el nombre de llurs atribucions y llurs funcionaris, y empenyi a la joventut vers les carreres independents, que requereixen l'esforç, l'iniciativa individual, el treball personal.

En resum, com a conseqüència, un estat social en el qu'el funcionari, el polítich y el gandul siguin menys considerats que l'agricultor, l'industrial y el comerciant.

Ya veyeu qu'això no es pas sencill, prò es la combinació de tot lo qu'únicament pot assegurar a l'humanitat el més gros conjunt de felicitat aquí baix: l'única manera de donar al home de primer el gust, y després l'amor al treball y al esforç.

Y no hi ha altre solució fonamental a la qüestió social.

NOVAS

Associació Popular Catalanista.—Diumenge vinent dia 18, a les quatre de la tarda, tindrà lloch en aquesta Associació (Escudellers, Blancs 8, principal), una solemne sessió literaria-musical, conforme al següent programa:

1.ª part: *Parlament d'obertura*, pel President.—*Ayres bohemis*, a piano, per la senyoreta Carme Torras.—Lectura de *poesies inédites* originals den R. P. y V.—*La nit al bosch*, cantat per la senyoreta na Roseta Torras, acompanyada al piano per la germana na Carme Torras.—*Conversant*, treball en prosa, inédit, llegit per son autor en J. P.—*Cansons populars catalanes*, cantades per en Francisco X. Pons, acompanyat al piano per son germà Joseph Pons.

2.ª part: *Preliudi de «Cavalleria Rusticana»*, a piano per la senyoreta na Carme Torras.—*Aplech de poesies* de Angel Guimerá, Jacinto Verdaguer y altres autors, llegides per varis socis.—*Desengany*, cantat per la senyoreta na Roseta Torras.—*Cansons populars catalanes*, cantades per en Francisco X. Pons, acompanyat al piano per son germà Joseph Pons.—*Apologia del folk-lore*, treball en prosa, pel soci B. R.—*Rondalla*, cantada pel distingit folk-lorista n' Aureli Capmany.

Tots los socis actius y protectors, aixís com los protectors de LA DEVANtera, que no hajin rebut la corresponent invitació, poden darse per convidats al acte, ab llurs respectives families.

Certamens.—S'ha publicat lo Cartell de convocatò al Jochs Florals de Lleyda, en lo qual s'olereixen los següents premis:

Englantina d'or y argent, a la millor poesia sobre fets històrics o gestes glorioses de Catalunya, o sobre usatges y costums de nostre estimada terra.

Viola d'or y argent poesia sobre un tema moral y religiós.

Flor natural, a la millor poesia sobre tema que's deixa al clar enginy del autor; qui la obtingui la deurà fer present a la dama de sa elecció, la qual proclamada «Reina de la Festa», entregará desde son seti presidencial tots els altres premis als que'n siguin guanyadors.

Un objecte d'art, ofrena del Excm. Ajuntament de Lleyda, al millor quadret descriptiu del Aplech de Bultenit (Ermida de l'horta de Lleyda).

Una escribania artística, dádiva del Excm. y Ilm. senyor Arquebisbe de Granada, a la millor poesia que segueixi en mèrit a la premiada ab la Viola, si a judici del Jurat n'es mereixedora.

Un objecte d'art, ofert per l'Excm. Diputació Provincial de Lleyda, a la millor colecció de paraules modismes catalans peculiars de qualsevol comarca de la provincia de Lleyda.

Una ploma d'or, regal del M. I. Colegi de Advocats de Lleyda al autor del millor treball sobre'l tema: «Vestigis que en els monumens, lleys y llenguatge, deixa a Lleyda la dominació aràbiga».

Un exemplar luxosament enquadernat del volúm de poesias de Angel Guimerà, ofert per la Junta Permanent de l'Unió Catalanista, a la millor y més detallada biografia crítica del patrici Bach de Roda.

Un objecte d'art, regal de la Redacció de *La Comarca de Lleyda*, a la poesia que segueixi en mèrit a la que obtingui l'Englantina, si a judici del Jurat, n'es mereixedora.

Un objecte d'art, dádiva de l'Associació Catalanista d'Almenar «Lo Segriá», al millor compendi d'història de Catalunya.

Un objecte d'art, donat per un fill de la Terra, al treball poètic que millor relati la presó del Príncep de Viana, a Lleyda.

Un objecte d'art, regal del Excm. senyor don Miquel Agelet y Besa, senador vitalici, a la millor noveleta de costums, o sobre un episodi basat en un fet històric de nostres comarques.

Un objecte d'art, ofert pel senyor president de l'Associació Catalanista de Lleyda, en Manel Roger de Lluvia y Mensa, a la millor poesia de tema lliure.

Formen el Jurat calificador: En Magí Morera y Galicia, advocat, president.—En Manel Roger de Lluvia y Mensa, advocat, vicepresidente.—En Domingo Sala y Rexach, advocat, vocal.—N'Alfred Pereña y Rexach, advocat, vocal.—En Joan Iglesias y Guisart, secretari.

Podrán concedir-se'ls accésits y mencions honorífiques a les composicions que a judici del Jurat ne siguin merexedores.

Totes les composicions deurán ésser inédites, escrites en català literari, rigorosament anònimes, y dirigides al senyor vispresident del Jurat, Palma, 6, según, Lleyda, per tot el dia 25 d'abril prop-venint, cada una en plech tancat, ab el nom del autor y en el sobre, escrit el títol y lema de la composició.

Els plechs que continguin els noms dels autors no premiats, serán cremats públicament en l'acte de la festa.

L'Associació's reserva per un any la propietat de les obres premiades, durant quin temps queda prohibida la publicació y reproducció sense que's tingui la deguda autorització de aquesta entitat.

—La revista *Emporium* ha convocat al primer petit concurs per premiar ab 25 pessetes al millor treball literari en prosa que s'hi presenti, baix les següents bases: l'extensió dels treballs no podrà passar de 40 quartilles de les ordinaries (22 x 6) de lletra corrent. Plasseu d'admissió fins al 18 del corrent febrer. Tots los treballs, escrits en una sola cara de les quartilles, ab lletra intel·ligible que no sigui la del autor y en llengua catalana, deurán enviar-se a la redacció de *Emporium* (Palafugell) acompanyats d'un plech clos que contingui'l nom y domicili del autor. Se concediran accésits y mencions honorífiques.

Academia de Bones Lletres.—En la sessió ordinària del dia 3, llegí l'acadèmic numerari mossen Joan B. Codina y Formosa un treball d'història literària sobre dos manuscrits inédits del segle XV, un d'ells obra den Francesch

Eximenis, que du per títol, «Flor del Psalteri», y l'altre atribuït al cavaller Pere d'Artés, mestre racional del rey Martí. El conferenciant llegí alguns fragments de les dites obres, molt interessants per l'estil, y feu comentaris sobre les oracions contingudes en el segon manuscrit, comparant-les ab les acostumades del temps modern.

Centre Excursionista de Catalunya.—La secció d'Arquitectura ha realitzat aquesta quinzena unes excursions al «Frare Blanch», a la casa de Maternitat y Expòsits, al Hospital de Sant Pau en construcció, al gran teatre del Liceu, a la Fundició d'acer Escorsa y al Castell de Palafolls, en quals edificis pugueren adonar bel·leses arquitectòniques poch conegudes.

La conferència folk-lòrica d'aquesta quinzena ha sigut a càrrec de mossen Vicens Bosch de Talamà, qui després de llegir un romans antic sobre la conquesta del regne de Valencia, donà a conèixer una pila de ballets, tant en la descripció de la part mimica com en la lletra y la tonada, que foren els intitulats *La montanyeta*, *Benzim-benzam*, *Lo clavell*, *Los dallayres*, *La filla de la molinera*, *Lo brenar*, *Al hostal del meu pare*, y *Griselda*, mereixent aquesta darrera los honors de la repetició.

Cosas de Polonia.—Els polonesos han iniciat últimament una forma nova per la propagació de las ideas nacionalistes entre la gent menuda, que segurament será de los que, dintre de sa ignocència, darà resultats mes positius.

Acostumats com están els noyetes a que cada any per Nadal los hi omplin son arbre de joguinas, la lliga nacionalista polonesa *Straz*, ha recomanat als pares, compresin pera sos fills los *joguets polonesos* dels que, entre d'altres, ne resurten els següents per son caràcter netament nacionalista: Un joch geogràfic anomenat *Viatjes al través dels països polonesos*; Un joguet gramatical que porta el nom de *Nostre llengua nacional*; dos jochs històrics titulats el *Lech* y el *Piaste* y diferentes figures y soldats que vesteixen lo trajo de son gloriós exercit en els segles XVI y XVII, lluhint distintius genuïns de Polonia.

La forma aquesta de propaganda, es innegable que mes tart o mes d'hora donará fruyt, puig que quan aquestes criatures d'avuy esdevindran homes es recordaran sempre que tenen quelcom que's crida pera sa defensa, y sobre tot, es l'única manera de poder dir quelcom sense que Nicolau, son pare balder, no'ls hagi de renyar ni abocarlos los cosachs al demunt.

En llibertat.—Ha sigut posat en llibertat provisional, baix fiança de 23.000 pessetas, el director del diari *La Veu de Catalunya* En Ignasi Corma. Igualment ha estat posat en llibertat el director del setmanari nacionalista *euskar Euskalduna*.

— Ab lo present número acompanyem un prospecte del conegut farmacèutic de Barcelona Dr. Callol, relatiu al Elixir de sa invenció, la lectura del qual recomanem molt a nostres lectors, per ésser d'interés a totes les persones que pateixen de NEURASTENIA, ANEMIA, FALTA DE GANA y DEBILITAT GENERAL.

Petita correspondencia

M. P. P., Barcelona.—Queda anotat subscriptor.
J. V. E. Sant Andreu de Palomar.—Rebuda la seva carta, que agraheixo. Li envio 'ls primer números del any que, per lo vist, s'haurán perdut pel camí.

L'ADMINISTRADOR.

BLOCHS CATALANS

PER L'ANY 1906

De venda en aquesta Administració
Preu una pesseta

Establiment tipogràfic de Joseph ORTEGA.—S. Pau, 96.—Barcelona

OBRAS de VENDA á n' AQUESTA ADMINISTRACIÓ

Pessetas

<i>Crítica de Procediments</i> (Conferencia per Joseph Mallofré).	0'25
<i>Lo Català ¿es idioma ó dialecte?</i> (per Joseph Aladern).	1
<i>Nos ab nos</i> (Articles d' ara per Pere Aldavert.)	3
<i>Poesías</i> (per Angel Guimerà) (segona edició).	4
<i>Fets de la Marina de Guerra Catalana</i> (per F. Rodón y Oller)	0'50
<i>Marinas y Boscatjes</i> (per J. Ruyra)	3
<i>Les Disperses</i> , (per Joan Maragall), Publicació «Joventut».	2
<i>Més enllà de las forsas</i> , (Drama de Björnsterne Björnson) Publicació «Joventut».	3
<i>«Solitut»</i> (per Víctor Català). Publicació «Joventut».	3
<i>Quan ens despertarem d' entre 'ls morts</i> (Drama d' Enrich Ibsen). Publicació «Joventut».	2
<i>Lliçons familiars de Gramática Catalana</i> (per Antoni Tallander)	2
<i>Cançoner Popular</i> , fullas amb cançons catalanas, la tonada, tota la lletra y notas fol-loriques.	0'10
Untomo enquadernat amb 33 cançons y un prólech	4
<i>Articulos</i> de Joan Maragall.	6
<i>Bergadá</i> , per César A. Torres.	12
<i>Feyna nova</i> , per Pere Aldavert.	3
<i>Biblioteca Popular de l' Avenç</i> . Cada volum.	0'50
<i>Boira y Sol</i> (Idili poemàtic per A. Borí y Fontestà)	1
<i>Les Amors de Dafnis y Cloe y d' Amor y Psiquis</i> ; originals de Longus y Apulei, respectivament.	3

Preus de suscripció:

Catalunya.

Pobles agregats a Barcelona (per rahó de major franqueig)

Extranger.

2 pessetes l'any

3

3

Los propagadors de LA DEVANtera fomenten la circulació del periódich prenent un nombre determinat d'exemplars, per repartir entre'ls amichs, pagantlos als següents preus:

Una acció	de 100 exemplars,	pessetes 3'50	per cada número, compresos gastos de correu per Catalunya.
Mitja acció	» 50 »	» 1'80	
Un quart d'acció	» 25 »	» 1	
Un vuyté d'acció	» 12 »	» 0'50	
Un dotzau d'acció	» 8 »	» 0'35	

Als subscriptors y protectors antichs, se'ls hi respecten els preus que han vingut pagant fins ara.

Les suscripcions se paguen per endavant.

S'admeten segells de correu y documents de fácil cobransa.

Es lliure la reproducció dels treballs, pero's prega que al reproduhirlos es fassi constar la procedencia.